

Howard W. Haggard: *Van Medicijnman tot Geneesheer*, vertaald door Mr. Dr. Schuurmans Stekhoven. Uitgeversmij. G. J. A. Ruys, N.V., Amsterdam, 287 pag., geb. f 9.75.

Er wordt graag en veel kritiek geleverd op de huidige samenleving. Wie echter in dit populair geschreven boeiend verhaal van het menselijk lijden door de eeuwen heen geconfronteerd wordt met de levenskansen van vroegere generaties zal zich afvragen of het verlangen naar „die goede oude tijden” niet is gebaseerd op gebrek aan kennis der historie. Niet van veldslagen, revoluties of economische crises, maar van het wankel menselijk bestaan met zijn geringe kansen, met zijn gemiddelde leeftijd van 20 jaar, met zijn dramatische machteloze strijd tegen de volkeren decimerende epidemieën van cholera, pokken, pest enz. Dit lezen over de verschrikkelijke pestilentiën waaraan de mens toen maar al te vaak was blootgesteld moge een vrij lugubere bezigheid zijn, het houdt de waarschuwing in dat deze dreigingen steeds zullen blijven bestaan en slechts door een intense voortdurende waakzaamheid blijvend kunnen worden geweerd. Schrijver wijst daarbij op de funeste invloed van het oude religieuze fatalisme dat de schrikkelijke bezoeken als een onontkoombare straf des Heren voor menselijke zonden zag. Ook nog heden ten dage wordt in het verzet tegen (pokken)vaccinatie deze invloed wel teruggevonden met al de gevaren daaraan verbonden!

Voor wie belang stelt in leven en strijd van de grote medische onderzoekers, van Hippocrates en Galenus tot heden vormt dit boek leerzame en boeiende lectuur, waarbij de schrijver hier en daar dieper op de door de medische wetenschap bereikte resultaten ingaat en daarbij ruitelijk erkent dat deze vorderingen meer op prophylactisch dan op therapeutisch terrein zijn gelegen.

De tandheelkunde zal men er vergeefs in zoeken, al worden enkele namen als Fauchard, Wells, Morton en Jackson in zijdelings verband genoemd.

M a r g a d a n t

F. P e r a b o, Zürich: *Zahnärztliche Probleme in der Kinderheilkunde*. Uitg. B. Schwabe, Basel, 119 blz. Zw. Fr. 14.50

Dit boekje bedoelt de kinderarts in te wijden in de geheimen der tandheelkunde voor zover dit van belang is voor hem en zijn jeugdige patiënten. Hiertoe worden achtereenvolgens behandeld: Vakuitdrukkingen; normale en pathologische ontwikkeling en anatomie van het gebit; pathologie van gebit en parodontium, kaakluxatie en -fractuur en standanomalieën, met vermelding van therapieën. De stofindeling is overzichtelijk en ongetwijfeld zal de algemene tandheelkundige kennis van de (kinder)arts door lezing van dit werkje worden vermeerderd. Ware echter deze kennis uitsluitend uit dit boekje opgedaan, dan zouden zijn opvattingen de tandarts hier en daar wel reden tot enige verwondering

geven. Hij zou dan b.v. verkondigen dat een pulpitis purulenta van een melk-element niet voor behandeling in aanmerking komt; dat slechts weinig granulomen door een „adäquate Wurzelbehandlung“ tot genezing komen, dat de pocket bij parodontose niet voorkomt, uitsluitend een symptoom van parodontitis is; dat de „chirurgische Gebiszorthopädie“ in de vorm van de symmetrische extractie der eerste molaren „weiteste Verbreitung“ gevonden heeft en dat deze extractie dient plaats te hebben nadat de tweede molaren in occlusie staan, omdat op dit tijdstip „die Mission des 6-Jahr-Molaren beendet“ is.

Het ware te wensen dat de schrijver deze en andere aanvechtbare beweringen bij de volgende druk zou herzien; het overzichtelijke, keurig verzorgde en van zeer duidelijke illustraties voorziene boekje zou dan in alle opzichten aan zijn doel beantwoorden.

J. G. de Boer

Prof. Dr. H. Wolf en Dr. R. Lutz: *Die Ionophorese*. Carl Hanser Verlag München 1951. 136 blz. 12.50 D.M.

In dit 136 pagina's tellende boekwerkje wordt een uitvoerige beschouwing gegeven van de ionophoretische behandeling van het geïnfecteerde wortelkanaal.

In het eerste deel wordt de belangstellende lezer geconfronteerd met enkele algemene fysische fysisch-chemische en biologische verschijnselen die samenhangen met de toepassing van gelijkstroom als therapeutisch hulpmiddel. Al vrij spoedig worden de besproken verschijnselen betrokken bij de verhoudingen, die zich in het wortelkanaal laten gelden. Men zal uit deze beschouwing naast vele reeds bekende zaken ook menig onbekend graantje kunnen oppikken. Uit de aard der zaak is echter de behandeling in electrochemisch opzicht eenvoudig gehouden en zij blijft fragmentair van opzet; zij is, zoals de schrijvers zelf in hun voorwoord zeggen, in dosi refracta gegeven. Een wat meer exacte behandeling van de materie komt hierdoor en vooral ook door de nogal talrijke citaten, wel wat in het gedrang.

Interessant wordt deze monographie pas, wanneer de theoretische en praktische tandheelkundige aspecten van de ionophorese in het geding worden gebracht. Nadat eerst de verouderde jodium-ionophorese is besproken wordt verder het grootste deel van het werk gewijd aan de thans moderne hydroxyl-ionophorese, welke de laatste jaren zo succesvol is gebleken bij de behandeling van gangraeneuze en geïnfecteerde wortelkanalen. De z.g. bactericide werking van de hydroxyl-ionophorese wordt uitvoerig behandeld, zonder evenwel tot beslissende conclusies te leiden aangaande het bereiken van een volkomen steriele toestand. Op bijkomstige begunstigende factoren en verondersteld begunstigende factoren bij de toepassing der methode wordt uitvoerig ingegaan.

In het laatste gedeelte, dat zich vooral met de praktische toepassing der ionophorese bezighoudt, worden de eisen van voorbereiding en de definitieve behandeling van de wortelkanalen beschouwd, de indicatie en contra-indicatie komen ter sprake, de techniek en de technische kunstgrepen, die bij de therapie kunnen worden gevolgd worden uitgebreid uiteengezet en ten leste worden verschillende praktische resultaten getoond en besproken aan de hand van Röntgenfoto's.

Dit werk kan als een alleszins lezenswaardige gids dienen voor hen, die de methode willen gaan toepassen of reeds in toepassing hebben gebracht. Het is een grondige bestudering waard, doch men dient te beseffen, dat ook deze methode niet alleen zaligmakend is. Er voeren meer wegen naar Rome, hetgeen de schrijvers in hun enthousiasme geheel negeren. Wegen, die zeker niet langer en moeizamer behoeven te zijn dan de aangegeven methode der ionophorese, en waarmede in de overgrote meerderheid der gevallen eveneens duurzame resultaten kunnen worden bereikt.

H. v. Hartingsvelt